

Intelligent design (ID)

Det er næppe for meget sagt, at gennem hele den lange periode, hvor kristendommen dominerede tænkningen i Europa, var det almindeligt at antage, at verdens fysiske indretning mere eller mindre var et svar på Adams oprindelige synd. Kun på grund af syndefaldet var de vilde dyr farlige, slangerne giftige og husdyrene tvunget til at trække for menneskene. Som den engelske filosof Francis Bacon udtrykte det: "hvis mennesket blev fjernet fra verden, ville alt resten synes at være helt af lave, uden hensigt eller formål",

Denne "for menneskenes skyld" verden udviklede sig i 1800 tallet til en naturteologi, der især kom til at dominere de engelske universitetsmiljøer. Naturteologien nedtonede åbenbaringen som kilde til vor gudstro, og udviklede i stedet et næsten videnskabeligt begrundet argument. Så mageløst designet som verden er, sagde de, kan der kun stå en Gud bag dens skabelse.

Geologen William Buckland forklarede f. eks. hvorfor det var godt, der var rovdyr til. De forhindrer dyrenes langvarige lidelser forårsaget af sygdomme eller skader, og betyder desuden at dyrenes antal ikke overstiger, hvad fødegrundlaget kan bære. Følgelig vrimler havets dyb og landets overflade med dyr "hvis glæder varer livet ud". Mineralogen William Whewell påpegede tilsvarende, hvor hensigtsmæssigt det var, at planternes livscyklus var netop 12 måneder, for sæt nu den kun var 11 måneder, mens årets længde stadig var 12, så ville der jo snart komme blomstringstid i januar! Selv hestepærerne, mente lægen George Cheyne, havde deres sødlige duft, fordi Gud havde tænkt på, at mennesker og heste ofte ville færdes sammen.

Darwin vendte som bekendt hele dette argument på hovedet, da han kunne vise, at en intelligent designer aldeles ikke var påkrævet for at forklare alle disse ting. Naturlig udvælgelse var nok.

For helt nylig er det grundliggende argument imidlertid genopstået, og endda midt i videnskabens hellige haller. I uge 20 forelæser matematikeren og filosofen William Dembski således flere gange på universiteterne i København og Århus over temaet "Intelligent design". Godt nok er argumentet her langt mere subtilt end den klassiske naturteologi, men selve ordet design udpeger dog en intelligent instans, som er ansvarlig for dette design. Vel næppe naturen selv?

"Intelligent design" er, som Dembski skriver i en kortfattet introduktion til et af foredragene "ikke en teori om guddommelig indgriben. I bedste fald er det en teori om at opdage guddommelige fingeraftryk, ikke et forsøg på at afgøre hvordan de kom der."

Jeg har det problem med ID-teorien, at den rammer ned i det selv samme problem ved naturvidenskaben, der nærer mit eget arbejde på at vise den levende naturs semiotiske dynamik. Naturvidenskaben hævder, at mennesker er skabt ved naturprocesser, men den synes ikke villig til at udstyre naturen med midler, der kunne forklare et så eklatant brud på naturlovenes principielle ligegladhed. Findes der noget mindre menneskeligt end en naturlov?

Så ja, ID-teorien har ret i, at naturvidenskaben - i sin mainstream udgave - forudsætter intelligent design. Men i stedet for at bruge dette som et argument for guddommelige fingeraftryk kunne man jo også udarbejde en teori om naturen, der gjorde det muligt at forstå naturen som kreativ. Det er det projekt, jeg har sat mig, og det vil jeg nødtigt have slået i hartkorn med ID.

Teologisk set er risikoen ved enhver slags naturteologi vel, at videnskabelig erkendelse måske nok kan understøtte en tro på verdens ubegribelighed uden Gud, men opnår man derved andet end at kalde denne ubegribelighed for Gud?